

การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวที่บ้านต่อพฤติกรรมการใช้ยา
ตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
จังหวัดปราจีนบุรี

นางศิริพร พูลทรัพย์

โครงการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM AT HOME ON
MEDICATION ADHERENCE BEHAVIORS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS,
CHAOPHRAYA ABHAIBHUBEJHR HOSPITAL,
PRACHINBURI PROVINCE

Mrs. Siriporn Poolsap

An Independence Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the degree of Master of Nursing Science in Mental Health and Psychiatric Nursing

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อโครงการศึกษาอิสระ

การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว
ที่บ้าน ต่อพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วย
จิตเภท โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี
นางศิริพร พูลทรัพย์

โดย

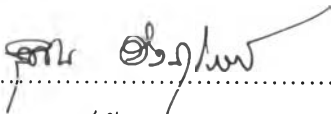
การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

สาขาวิชา

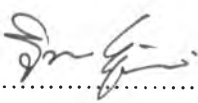
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระ

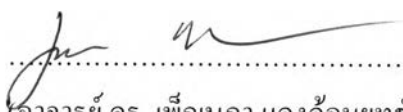
อาจารย์ ดร. เพ็ญญา แดงด้อมยุทธ์

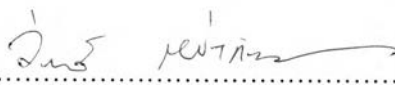
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับโครงการศึกษาอิสระ
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอกหญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระ
(อาจารย์ ดร. เพ็ญญา แดงด้อมยุทธ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. วิภาวี เผ่ากันทราร)

ศิริพร พูลทรัพย์ : การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวที่บ้านต่อพฤติกรรม การใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท โรงพยาบาลเจ้าพระยา-อภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี (A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM AT HOME ON MEDICATION ADHERENCE BEHAVIORS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS, CHAOPHAYA ABHAIBHUBEJHR HOSPITAL, PRACHINBURI PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : อ.ดร. เพ็ญนภา แดงด้อมยุทธ์, 141 หน้า.

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษารายครอบครัว กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วย จิตเภทจำนวน 20 คน ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์จากผู้ป่วยจิตเภทที่มารับบริการที่คลินิกจิตเวช โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษารายครอบครัว แบบวัดพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาและแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนของผู้ป่วยจิตเภทเกี่ยวกับการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาและการจัดการกับอาการที่เกิดจากฤทธิ์ข้างเคียงของยา ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบวัดพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ได้ค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ .83 และแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนของผู้ป่วยจิตเภทเกี่ยวกับการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาและการจัดการกับอาการที่เกิดจากฤทธิ์ข้างเคียงของยาได้ค่าความเที่ยง KR-20 เท่ากับ .84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (Dependent t-test)

ผลการศึกษาที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

พฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท หลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา.....การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช.....
ปีการศึกษา.....2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่อ.ที่ปรึกษา.....

5177821136 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEYWORD: SCHIZOPHRENIC PATIENTS / MEDICATION ADHERENCE

BEHAVIORS / FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM

SIRIPORN, POOLSAP: A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM AT HOME ON MEDICATION ADHERENCE BEHAVIORS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS, CHAOPHRAYA ABHAIBHUBEJHR HOSPITAL, PRACHINBURI PROVINCE. ADVISOR: PENNAPA DANGDOMYOUTH, Ph.D., 141 pp.

The purposes of this study were to compare medication adherence behaviors of schizophrenic patients before and after participating the family psychoeducation program. The samples of 20 schizophrenic patients were recruited according to the inclusion criteria from schizophrenic patients attending Psychiatric clinic, Chaophrayaabhaibhubejhr hospital. Prachinburi Province. The study instrument was the family psychoeducation program which was validated for content validity by 5 experts. Cronbach Alpha coefficient reliability of Medication Adherence Scale was .83, respectively. The reliability of knowledge of daily practice about medication adherence behaviors of schizophrenic patients and side-effect management for schizophrenic patients test was reported using KR-20 as of .84. Data analysis was done by using percentage, mean, standard deviation and dependent t-test

Major findings were as follows :

Medication adherence behaviors of schizophrenic patients revealed that post-test participation in the family psychoeducation program scores were significantly higher than pre-test participation in the family psychoeducation program scores, at .05 levels.

Field of Study : .....Mental Health and Psychiatric Nursing...

Student's Signature : .....

Academic Year : .....2009.....

Advisor's Signature : .....

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษาอิสระฉบับนี้ ได้ให้ประสบการณ์ที่มีค่าแก่ผู้ศึกษาเป็นอย่างมากทั้งด้าน การค้นคว้าหาความรู้ การแก้ไขปัญหาอุปสรรค ความอดทนพยายาม ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เพ็ญภา แดงค้อมบุรุษ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระที่ได้ให้คำแนะนำชี้แนะแนวทาง ในการศึกษาเป็นทั้งแรงบันดาลใจให้ผู้ศึกษาเกิดความมุ่งมั่น ตลอดจนให้ความเมตตาเอาใจใส่และ ให้กำลังใจผู้ศึกษาตลอดมาผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็น อย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานกรรมการสอบและอาจารย์ ดร. วิภาวี เผ่ากันทรากกร กรรมการการสอบ ที่ให้ความกรุณาให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อบ การศึกษารั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน การศึกษาและให้ข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณกรมสุขภาพจิตที่สนับสนุนทุนในการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวช และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่านในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ที่ให้ โอกาสศึกษา ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือทำให้การดำเนินการ โครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี รวมทั้งขอขอบคุณผู้ป่วยจิตเภท และผู้ดูแลในครอบครัวทุกท่านที่เห็นความสำคัญ สละเวลา และให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกคนที่สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ ผู้ศึกษามาโดยตลอด ขอขอบคุณรุ่นพี่ รุ่นน้องและเพื่อนๆ กัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ทำให้โครงการ ศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดนี้คุณค่าและประโยชน์ที่มีอยู่ในโครงการศึกษาอิสระนี้ผู้ศึกษาขอมอบแด่กลุ่ม ตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ป่วยจิตเภทและครอบครัว ขอให้ทุกท่านมีสุขภาพกาย สุขภาพใจ แข็งแรงสมบูรณ์ ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
แนวเหตุผลและสมมติฐานการศึกษา.....	5
ขอบเขตการศึกษา.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	50
วิธีการดำเนินการศึกษา.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
รายการอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	108
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการศึกษา.....	110
ภาคผนวก ค แบบฟอร์มพิทักษ์สิทธิ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	114
ประวัติผู้เขียนโครงการศึกษาอิสระ.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทที่ได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	80
2	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่ได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา ครอบครัว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	82
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนของพฤติกรรมการใช้ ยาตามเกณฑ์การรักษาก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา ครอบครัว.....	84
4	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา โดยรวมและจำแนกรายด้าน ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา ครอบครัว.....	85
5	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ด้านการใช้ยาตามแผนการรักษารายข้อ ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว.....	86
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา ด้านความสามารถในการสังเกต และจัดการกับอาการจากฤทธิ์ข้างเคียงของยา รายข้อ ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว.....	87